

Ігор Мисан

Марія Магдалина, Марія Магдалина – свята, рівноапостольна, мирноносиця. Марія Магдалина походила з містечка Магдали, що колись було розташоване на берегах Генезаретського озера. В Євангелії нічого не сказано про її юні роки, але з передання довідуємося, що була вона вродливою жінкою і жила грішно. Після того, як Ісус вигнав із Марії сім бісів, вона змінила своє життя – стала Його вірною ученицею. Марія Магдалина була вірна Христові не тільки у хвилини Його слави, але й у момент найбільшого приниження на Голготі. Після того, як Ісуса поховали в печері, недільного дня Марія разом з іншими жінками пішла до гробу Спасителя, щоби намастити Його тіло пахучим миром. Коли, не знайшовши тіла Спасителя, вона зі слізьми виходила з гробниці, їй явився Воскреслий Христос і повелів іти до апостолів і провістити їм радісну звістку. По Вознесінні Христовім, коли апостоли розійшлися з Єрусалиму проповідувати в усі кінці світу, разом із ними пішла й Марія Магдалина. За переданням, вона проповідувала в Римі. Звідти вже літня Марія Магдалина переселилася в Ефес, де трудився святий апостол Йоан, (згідно з переданням, саме з її слів апостол написав 20-ту главу свого Євангелія) і там завершила свою земну путь.

Свята Марія Магдалина увійшла в історію Церкви як рівноапостольна. В широких вимірах проявлялась її духовно-просвітницька діяльність. І хоч ніколи першохристиянські просвітительки-диякониси не брали на себе вчительського обов'язку на церковних зборах чи першохристиянських Богослужіннях, підкоряючись заповітові св. ап. Павла «жінки ваші у церквах нехай мовчать, бо не дозволено їм говорити» (1Кор. 14:34), вони постійно перебували зі святими апостолами, підтримуючи їх у проповідях серед поганського люду. Зі Святого передання нам відомо, що Марія Магдалина дійшла до Риму, де сповістила імператорові Тиберієві про Воскреслого Христа. До нашого часу в православному іконописі залишилась традиція – зображати св.рівн. Марію Магдалину з червоною писанкою в руці.

Серед числа перших жінок-християнок, котрі активно діяли при церкві, були і неодружені (наприклад, вищезгадана св.рівн. Марія Магдалина, св. Сусанна та ін.), і одружені (наприклад, св. Соломія, мати св. ап. і єв. Йоана Богослова, Іванна, Марія, мати Якова та ін.). Свідомо ставши ученицями Христовими при Його земному житті, продовжували і після Його Вознесіння зберігати свій послух, дотримуючись заповітів Христа і Його учнів – святих апостолів. Пам'ять про неї святкується 22 липня (4 серпня – за ст. стилем).

Отож, ким же була ця Марія Магдалина, котрій першій з'явився Ісус після своєї перемоги над смертю? Вона згадується в Новому Завіті більше десяти разів. Чи була вона блудницею?

Причиною того, що з часів середньовіччя Марія Магдалина вважалася однією із найнегідніших жінок Нового Завіту, було ототожнення її деякими богословами з

безіменною грішницею, згадану в Євангелії від Луки. Річ у тому, що перша згадка про Марію Магдалину слідує незабаром після розповіді про цю грішницю. Але насправді немає ніяких реальних підстав ототожнювати її з Магдалиною. Френк С. Мід у своїй книзі «Хто є хто в Біблії» стверджує: «Марія Магдалина 1900 років простояла у ганебного стовпа, що обливається гряззю; але за це до ганебного стовпа треба було поставити нас самих. Ця Марія ніколи не була блудницею; ніде немає вказівок на те, що вона була розпусною жінкою. Єдине, про що ми знаємо – це те, що вона була хвора на нервову хворобу. І Ісус зцілив її». Міжнародна Біблійна енциклопедія твердить нам про те, що: «Ідентифікація Марії Магдалини з грішницею, поза всяких сумнівів, неможлива для того, хто уважно стежить за оповіданням і не упускає деталей». Протилежної думки свого часу дотримувався св. Августин, котрий висловлювався, що Марія Магдалина «плакала не тільки в домі Симона прокаженого, а й по Зісланні Святого Духа, бо безнастанно жалувала, оплакуючи все життя свої давні гріхи». Що означають згадані євангелистом Лукою «сім бісів», від яких Христос звільнив Марію? Деякі коментатори вважають, що тут ідеться про якесь нервове захворювання, інші – що мовиться про реальні злі духи, одержимість.

З вищезгаданого випливає, кому насправді вірити? Чи можна ототожнювати Марію Магдалину з безіменною грішницею, про яку розповідають нам синоптичні Євангелія? Чи не слід цього робити? А якщо Марія справді була цією грішницею, то які є аргументи щодо цього? І що про це говорить євангелист Йоан?

«За шість днів до Пасхи прибув Ісус у Витанію, де був Лазар, який був помер і якого воскресив Ісус. Там, отже, справили йому вечерю, і Марта usługувала. І Лазар був один з тих, які сіли з ним до столу. Марія взяла літру мира з щирого нардю, вельми дорогоцінного, помазала ноги Ісуса й обтерла їх своїм волоссям; і наповнився дім пахощами мира» (Йо.12:1-3). Про це пишуть і інші євангелисти, але не подають імені, мовлячи «аж тут жінка...» (Лук.7:37); «підійшла жінка...» (Мр.14:3); «підійшла до нього одна жінка...» (Мт.26:7). У Марка та Матея жінка виливає миро на голову Ісуса, а в Луки та Йоана вона виливає миро на Його ноги й утирає їх волоссям своєї голови. Тут буде доречним запитати, чому існують такі розбіжності, однак це не найголовніше, важливіше те, чи можемо ми ідентифікувати безіменну грішницю синоптичних Євангелій з Марією Магдалиною. Проте нам не слід забувати і той факт, що є такі богослови, котрі твердять про недоречність такого прирівнювання, і мають право на таку думку. Згідно з традицією Церкви, на Заході Марія Магдалина вважалася цілі століття тією самою особою, що Марія, сестра Лазаря і Марти. Ця традиція походить від св. Григорія Великого. Натомість на Сході Марія Магдалина і Марія з Витанії трактуються як дві різні особи. Ця традиція Східної Церкви почала останнім часом переважати в біблістиці.

У новітні часи, починають з'являтися інші думки-чутки, в яких не тільки заперечувалася святість Марії Магдалини, але й піддавалась сумніву божественність Ісуса Христа, які стверджують і нібито доводять ту «правду», що Христос не є Богом, бо який він Бог, якщо він був одружений із Марією Магдалиною. Загалом доводять, що Марія була укритою дружиною Христа, що це вона зображена на картині Леонардо да Вінчі, що вони ніби мали з Христом дітей і ці родичі Христа живуть ще й досі, що Ісус дав повеління Марії стосовно того, як керувати Церквою, а також на Півдні Франції виникли легенди про святий Грааль, священну чашу, в яку була зібрана кров Христа, розпнутого на хресті, і цю чашу зберігала Марія

Магдалина. І це все підтверджувалось уривками Святого Письма, які виривались із контексту якогось Євангелія або перекручувались і неправильно інтерпретувались. Стверджували, що Ісус нібито не вихваляє неодруженого стану, посилаючись при цьому на євангеліста Матея чи єв. Йоана, припускали, що це начебто було весілля Христа. Також вони часто посилаються на різні гностично-апокрифічні євангелія, які не є включені у склад канонічних книг. Наприклад, євангеліє від Филипа, а також євангеліє від Фоми. Ми можемо лише здогадуватись, наскільки ці думки правдиві. Фактичність чи неправдивість цих думок (для тих, хто цікавиться цими питаннями) ви можете знайти у книзі «Код да Вінчі» Джоша Мак – Дауелла.

Але як би там не було, Марія Магдалина була не тільки тією жінкою, котра намастила Христа миром у домі Симона-фарисея перед страстями, вона також була тією грішницею, яку юрба хотіла каменувати, спіймавши її на перелюбі. Ця розповідь єв. Йоана є для нас дуже повчальною, бо показує безмірність Божого милосердя і любови до грішників. Чому вони хотіли вбити Марію? Через недостатність цієї любови, яку приніс нам Син Божий, а також через «жорстокість своїх сердець» та свою гординю і лицемірство. Отож, ми не повинні нікого судити, фарисействувати, бо тільки Богові належить це чинити, хоча ми часто самі собі виносимо вирок, поступаючи за совістю чи навпаки, а Бог, бачачи це, дає нам вільно діяти. Але, приймаючи те чи інше рішення, не забуваймо, що відповідальність завжди за нами, бо немає свободи без відповідальності, а є безчинство. Господь хоче спасти цей світ, а не погубити, бо інакше немає сенсу в Христових страстях. Він цей світ створив без нас, але нас без нашої на це згоди спасти не може. Христос прощає, бо Він прийшов лікувати тих, котрі потребують зцілення, приходять не до праведників, а до загиблих овець Ізраїлю, «любов все прощає і все зносить». Марія покаялась і навернулася тому, що, на вчинений нею гріх, вона зустріла не осуд, а прощення. Люди хотіли їй допомогти вмерти, хоч вона вже була мертва у гріхах своїх, але Христос, бачачи її серце, милосердиться над нею, дає їй шанс поправити своє життя, прощає її гріхи і засвідчує свою любов такими словами: «І я тебе не осуджую; іди та не гріши вже більше» (Йо. 8:11б). Цим своїм вчинком Христос дає нам приклад, як ми повинні чинити щодо своїх ближніх. Не ставитись упереджено, творячи одразу між мною та іншою людиною психологічний бар'єр, а любовно прощаючи та вислуховуючи.

Як Марія, зустрівши Христа один раз, навернулася і послідувала за Ним аж до кінця, так і нам, котрі зветься християнами, слід дбати, щоб якнайменше ми проходили повз Нього, а, беручи приклад із цієї святої жінки-мироносиці, слідували за Ним у своєму житті, бо Він своє життя за нас віддав. І, так чинячи, могли повторити за ап. Павлом: «Живу вже не я, а живе у мені Христос».

Історія Марії Магдалини є не тільки повчальною, але й показує нам те, як в одній особі містилися дві протилежності: блуд і святість. А радше ця історія показує нам шлях справжньої метаної, переходу до іншого життя – від блуду до святости. І свідчить, як ця пристрасна (блудна) любов переобразилася у справжню любов, що підтверджувалась вірністю слову Христа і зберіганню цього слова. Вона повністю розриває з дотеперішнім грішним життям і починає вести таке життя, яке є гідне Богові – святе, про яке говорить ап. Павло.

Отже, що такого зробила Марія, що їй було прощено численні гріхи. Її вчинок виражає велику любов і щедрість до Спасителя: вона купує дорогоцінне миро, не

економлячи і не міряючи, без міри виливає його і проливає потоки сліз, щоб обмити ноги Христа, розпускає волосся і обтирає ним ноги Христа. Цим вчинком вона виявляє порив беззахисної любові. Однак сліпа громада його оцінює з точки моральної ефективності, мовлячи, що це миро можна було б продати за великі гроші, а потім роздати бідним, однак блудниця любить марнотрацтво і бездумно, без логіки витрачає миро. Спільнота вимірює логічну доцільність вчинку та коефіцієнт етичної корисності. Вона нічого не просить, не кається, щоб отримати виправдання, не обіцяє приналежності слову Спасителя, а приносить те, що має, і те, чим є: «Що могла, те зробила...» (Мк. 14:8). І робить це сміливо, без страху бути висміяною, у пориві всеосяжної жертвовності: «бо вона полюбила багато» (Лк.7:47). Її мовчанка і безтурботність отримання чогось взамін є руйнацією закону і логіки. Так і наша душа не полюбить по справжньому доти, поки буде знаходитись у полоні корисливої логіки. Любов народжується тоді, коли відчувається абсурдність відплати повинностей, доброчесності, зберігання доброго імені, накопичення скарбів, які не в змозі відвернути смерть.

«Любов народжується, коли „раптом“ зажевріє єдина надія життя – воскреслий із мертвих. Треба пережити смерть, аби дотягтися до кохання (любови)» .

І. Мисан. Чому Марія Магдалина свята? І чи була вона дійсно грішниця? // Слово № 2 (32) (2007) с. 10-11